

forelægges, er demokratisk, for saa vidt den hviler paa den almindelige Valgret, og derfor kunne vi fra vor Side gaa med til den. Det er en Gennemførelse af den almindelige Valgret, men med to konservative Garantier. Det vil jeg bede Højremændene vel overveje. Disse Garantier ere Forholdstalsvalgmaaden og Folkeafstemningen. Folkeafstemningen er en Garanti af demokratisk Art, men den er ogsaa en Garanti af konservativ Art, fordi det derved ikke er givet, at en Lov bliver Lov, fordi den er gennemført her i Rigsdagen, den kan underkastes endnu en Behandling ved direkte Afstemning. Folkeafstemning kan naturligvis ogsaa i visse Tilfælde være en demokratisk Garanti, men ogsaa for saa vidt af konservativ Art, idet et Folkeflertal vil være i Stand til at hævde det bestaaende mod en Forandring i radikal Retning, som et tilfældigt Rigsdagsflertal gennemfører. Jeg kunde tænke mig adskillige Tilfælde, hvor man ved at gaa ud og appellere direkte til visse snævre personlige og økonomiske Hensyn kunde faa f. Eks. en social Fremskridtslov, der paa Grund af et vist Fremsyn hos Repræsentanterne var bleven gennemført i Rigsdagen, forkastet. Det har f. Eks. vist sig i Svejts. Det er i alt Fald en ny Betingelse for en Lovs Gennemførelse. Der kan rejses Modstand mod den derude, og samles der et Flertal, kan den standses. Nu vel, jeg siger intet dertil, for vi Socialdemokrater holde paa Flertallets Ret, den almindelige Valgret, men det er en Garanti af konservativ Art. De Herrer fra konservativ Side faa altsaa her en ny Grundlov, der er demokratisk, for saa vidt den gennemfører den almindelige Valgrets Princip, men den har to væsentlige Garantier for, at der ikke sker noget pludseligt, noget overrumplende, noget, der ikke er tilstrækkelig modnet ved Udviklingen.

Naar man imidlertid indfører Folkeafstemning som her foreslaaet, maa jeg henstille, at man samtidig gennemfører Folkeinitiativ, Forslagsret for Befolkningen, saa at man, naar en Idé har naaet en vis Udbredelse ude i Befolkningen, kan faa den sat under Afstemning. Jeg har nævnt, at enkelte sociale Forslag kunde tænkes at møde Modstand ude iblandt Vælgerne, skønt de

havde faaet Flertal i Rigsdagen, fordi man i Agitationen vilde appellere til smaa, snævre Interesser. Jeg kunde ogsaa nævne andre Interesser, der en Tid vilde møde Modstand paa Rigsdagen, men ude i Befolkningen kunde vinde Tilslutning, naar Spørgsmaalet blev rejst direkte af Befolkningen, og naar man havde Adgang til at faa en Folkeafstemning sat i Gang omkring i Landet. Jeg tror derfor, man vilde gøre Ret og Skel til begge Sider, naar man lod Folkeafstemningstanken følges af Retten til Folkeinitiativ, til Forslagsret for et vist Antal af Befolkningen. Den almindelige Valgret, hvis Princip man her søger at føre ud i Livet, er paa en Gang demokratisk og konservativ, kan jeg godt sige, den er ikke revolutionær, den er fremskridtsvenlig.

Der er talt om at holde paa det bestaaende. Maa jeg derom sige: Der er intet bestaaende. Derfor undrede den Debat, der førtes forleden her, mig ikke lidt. Der er intet bestaaende; alt strømmer, som den gamle græske Vismænd sagde, alt bevæger sig, der er intet som helst bestaaende i Universet. Der er noget forgaaende, og der er noget opstaaende; der er noget vigende og noget stigende, men intet som helst staaar urokkeligt fast, og de Herrer, der holde paa det bestaaende, holde i Virkeligheden paa det forgaaende, og de Herrer, der bebrejde os, at vi ville bort fra det bestaaendes Grund, bebrejde os i Virkeligheden, at vi følge med den opgaaende Udvikling. Den almindelige Valgret kan ikke afskaffe Konservatismen, og der skal i Virkeligheden megen Oplysning, megen Agitation, meget Arbejde til, for at en ny og stor Idé kan vinde et Flertal i Befolkningen. De Herrer fra konservativ Side behøve ikke at være bange for den almindelige Valgret. Den er ikke saa hurtig i Vendingen, den er ikke saa springsk, men vi Socialdemokrater holde ikke des mindre fuldt ud paa den almindelige Valgret, thi en ny Idé, en ny Anskuelse skal vinde Flertal i Befolkningen, før den gennemføres, men saa skal den ogsaa gennemføres, saa skal den ikke holdes tilbage ved kunstige konservative Garantier. Det vilde være et politisk Genembrud af den største historiske Be-